

כשם יהיה

PRO GRADU
DISSERTATIO PHILOLOGICA
EXPONENS

NEKPΩΞIN
KYPIOY JHΞOY,
2 COR. IV: 10.

QUAM

Ex Consensu Ampliſſ. Facult. Philoſoph.

PRÆSIDE

VIRO maxime Reverendo atque Celeberrimo

D^{NO} ISAACO ROSS,

Hucusque L. L. O. O. nunc vero Designat.

S. S. THEOL. PROFESSORÈ REG. ORD.

Fac. Phil. h. t. DECANO.

Publico ſubjicit examini

EMMANUEL HYPPÈN,

ABOA-FENNO.

In AUDITORIO SUPERIORI Die XXIII Maji
MDCCLXXII.

Tempore ante meridiem ſolito.

A B O Æ

Impreſſit JOHANNES CHRISTOPHORUS FRENCKELL.

YSTÄWYDEN - MERCKI

Ja

ONNEN TOIWOTUS,

Korkiaasti Oppinella Herralle Candidatille

Koska Hän, toisen kerran, Turun Yli-Skoulusa,
Oppenutten kansa urhollisesti taisteli.

K äänny kynä kulkemahan, Pännä pieni piirtämähän, Toitä tunne tuttavasi, Ystäväsi ylimmäisen. Joka kilwon kiejrehtinyt, Joutusasti jourratellut, Luoxe opin oljennunna, Kuulu paikan paatannuna, Jotta laihin lasketellut, Suunnallehen sowitzellut, Mitä Paawali panewi, Pulskiasti puhelewi, Martyreista mokomista, Mainioista, mahtawista. Joita warfin wainottihin, Wainottihin, waiwattihin, Ihmisiltä ilkiöiltä Syntisiltä syngiöiltä. Sijsmä toiwotan todella Etä julkinen Jumala,	Sua laihin laittelisi, Astassa aiworussa, Menossasi muutamassa, Koskas kulet kiejruhuisti, Wickelästi wierrättelet, Opin kuulu kuckulalle, Auran Joen ahtehella. Wielä muisa mutkikaki, Sua kansa kahtelisi, Ite ilmonen Jumala, Nijn kun säätsään lätehiä Tuli soitoja somia, Armahasta Auringosta, Tulifesta Taiwahasta, Nijn myös iässä iloa, Monet päiwät päätynewi, Minä mielellä hywällä, Sydämmellä suolofella Aina kuoleman kuille.
---	---

Olen

ANDERS TORNUDD

Pohjalainen

PRÆFATIO.

Divum Paulum, Principem illum Apostolorum Doctoremque gentium, maximis fuisse instructum virtutibus & insigni præditum ingenii excellentia, unaquæque ejus Epistolarum loquitur, ac testantur omnes quotquot mentionem ipsius fecerunt. Hunc cœlestem Nuncium patrios extra lares, plurimisque obrutum malis, in munere sibi commisso fideliter administrando, deprehendimus. Nos illius tanto major tenet admiratio, quanto certius constat, & interritum animum & optatum exitum constantes ei comites fuisse, adeo ut non certe vires mortalium communes, sed potius supernaturales & divinas, res ejus gestas effecisse & consummasse satis superque pateat. Fuit enim vas illud electum in quo thesauri divini defossi latuere; ideoque in stadio virtutum Sanctissimi Magistri sui assidue institit vestigiis, tantoque DEI & rerum divinarum captus fuit amore, ut caduca mundi bona semper pro nihilo habuerit & spreverit omnia. Et quamquam nullus Legatorum Christi malis & per-

A 2 secu-

secutionibus exemptus fuerit, sed potius quisque eorum suos passus sit manes, vix tamen ullus eorum tantis expositus fuit periculis, vel persecutiones tantas ac afflictiones pati & sustinere tenebatur, ac ipse Paulus noster, adeo ut eas ipsas velut secum tulisse, quocunque se conferret, videretur. Hasce suas adversitates non uno commemoravit loco, sed relationes illarum ubique in Epistolis ipsius occurrunt, maxime vero in utraque ejus Epistola ad Corinthios, in quibus velut ex professo his recensendis videtur occupatus fuisse. Inter alia vero longe plurima loca, quæ de fatis divi nostri Apostoli adversis, quæ in munere suo constanter experiri coactus fuit, quorumque in his Epistolis suis mentionem facit, agunt, maxime memorabile, simulque haud parum intricatum, diversisque Eruditorum interpretationibus expositum videtur, quod occurrit 2 Cor. IV: 10. In hujus ergo dicti vero sensu & genuina explicatione, vires ingenii quantum læcunque sint, periclitari constituimus. Quod si vero ob maximam subsidiorum, quæ in hoc argumento rite pertractando nobis inservire potuissent, penuriam, expectationi Tuæ B. L. satisfacere non licuerit, speramus tamen immo obsecramus, velis hos innoxios conatus nostros mitiori perstringere censura & in meliorem interpretari partem.

§. I.

Stabiliverat Apostolus muneris, quod Christi Legatis commissum erat præ eo, quod Moses olim gesserat præstantiam, contra quorundam demeritiam, qui Corinthiis ceremoniarum, a Mose suo
tem-

tempore præscriptarum, persuadere studebant necessitatem, idque idoneis argumentis præstiterat 2 Cor. III. Ejus demonstrationis vim, duobus præcipue labefactare videbantur: unum hoc, quod tantæ Apostolorum excellentiæ, quantam Paulus prædicaverat, effectus laboris eorum, non satis ex plurimorum opinione, responderet, reclamabat enim experientia, quum pauci ex Judæis & paganis, respectu reliquorum hominum, ad Christum eo tempore sint conversi. Alterum quod adversabatur sententiæ Apostoli, erant innumeræ calamitates, quibus ipse & socii quotidie colluctabantur. Semper enim arduam rem judicavit corrupta ratio, Sanctorum ærumnosam vitam, cum amore DEI erga eos componere. Duplici huic dubio, in magna parte posterioris ad Cor. Epistolæ, Noster occurrit; idque ita ut v. 1. & 2, quod ad prius adinet, moneat, ingentis sibi stimuli loco esse ad alacriter in munere pergendum, quod tanta polleat claritate & splendore. Quibus v. 3 & 4 subjicit: Si non omnes doctrinam cœlestem, quam nos exponimus, recipiunt; id præprimis perditorum (ἀπορριμένων) illorum culpa fit, quos hac Epistola reprehendo. Per hos namque DEUS hujus seculi ita fascinat oculos Judæorum, ut perspicere nequeant, Servatorem nullum, præter Jesum dari; & v. 5. & 6: nec idcirco gloria officii mihi sociisque meis impositi evertitur, aut doctrinæ Christianæ falsitas ostenditur. Simili dexteritate dubium posterius retundit. Nempe longissime abesse, ut ex discipulorum Christi perpetuis calamitatibus sequatur, eos

nec curæ DEO esse, nec divinam hominibus doctrinam adferre; ut potius ex iis clarissime eluceat, cœlesti eos luce ac impulsu moveri: patere hoc si ve eorum labores quis spectet, si ve virtutem ac alacritatem in illis perferendis, si ve denique exitum eorum intueatur. Quod corpora sua, non secus ac vasa fictilia, continuis laboribus conficiantur; id argumento esse, non ipsos utpote mortalium miserimos, ingentem quæ in orbe jam contingeret, caussari mutationem, sed DEUM T. O. M. v. 7: Similiter ex eo, quod nec magnitudo, nec multitudo miseriarum, animum illorum debilitaret, manifestum esse, humana maiorem in illis efficacem esse virtutem, v. 8. Tandem, quod nunquam penitus victi perirent, sed maximis periculis vitæ, omni spe decollante, satis probare, DEUM rebus eorum providere. Quæ sic sparsim divinus vir contra eos dixerat, quod indignum DEO existimabant, Legatos suos tot exponere miseriis; ea v. 10 & 11 velut in summam collecta exhibet hisce verbis:

Παντοτε τῇ νέκρωσι τῆ Κυρίᾳ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περι-
φέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τῆ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. Αἰ-
τὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες, εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ τῆς ζωῆς, ἵνα
καὶ ἡ ζωὴ τῆ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνήσκῃ σαρκὶ ἡμῶν. Νέκ-
ρωσις nil hic aliud, quam ipsam mortem innuit. Non-
nulli quidem vocabulum illud voce mortificationis
reddunt. Sic vetus Versio Italica: *Semper mortifi-*
cationem JESU, in corpore nostro circumferentes,
Verum, præterquam quod νέκρωσις hic opponitur τῇ
ζωῇ, vitæ JESU Christi, Paulus, quod v. 10 vocat

ἀνάστασις, *ζωή* nominat v. 11 & deinde v. 12. Nul-
lum igitur est dubium, ipsam a Paulo mortem, hic
intelligi. Conferatur pluribus: *Demonstratio Vitæ JESU*
ex morte Apostolorum, Sum. Rev. D. Job. Laur. Mosheimii.

§. II.

Per *ἀνάστασις* igitur Domini JESU hic intelligen-
dam statuimus ipsam mortem, seu molem calamita-
tum mortis nunciarum, quas Apostoli ejus perfere-
bant; idque eo firmiter quod Christi nomine, do-
ctrinæque ejus causa eas susceperant & subiverunt. Nec
improbabilis est conjectura, mortem ideo speciatim huc
advocari, ut mortis genus quod Servator obiit, i. e. *crux*
innuatur. Eam quoque suam facit Mosheimius, ulterius-
que ornat in *Cogit. supra Selecta Loca N. T. p. 167.* ubi plu-
ra congerit, quæ collationem antiquor. Christi Discipu-
lor. cum alior. cruciarior. conditione in aprico collocent.

§. III.

Quod vero adinet ad verba sequentia hujus comma-
tis: *ὡς καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σωματι ἡμῶν παρέσθην*, & v. 11. fere
similia, unam eandemque ista fundere sententiam
vult Dn. Mosheimius, eaque sic *παρὰ Φεζέι*: *DEUS idcirco*
tu nos excruciemur permittit, ut alii sentiant, JESUM, ad quem
nos adducere studemus homines, non interisse, quum in cruce
moreretur, sed in vitam rediisse & in coelis vivere. Eadem
fere B. Aegid. Hunnio placuere, quippe qui vitam JESU in
corpore suo manifestam fieri dicit, quod tum passive in-
telligi posse existimat, quæ JESUS vivit, quæque propalam
ex eo cognoscitur, quod suos semper regit, vivificat & ex
suis difficultatibus liberat: tum etiam active, ut perpetuæ
istæ liberationes Pauli aut conservationes ejus innuan-
tur.

tur, quas vita JESU seu quædam ejus efficacia in ipso effecit, & denique vita qua ipse in eo vixit. Eadem illa nec displicuerunt B Calovio in Bibl. Illustr.

At B. J. C. Wolfio paulo aliter instituendæ videntur rationes, nimirum ita ut Paulus v. 10 & 11. iisdem fere phrasibus usus, non tamen prorsus idem dicere voluisse existimetur. Per Νεκρωσι, enim JESU v. 10. gravissimas quasque calamitates, quæ Domino usque ad mortem ipsam incubuerunt, & Apostolis quoque ejus exemplo incumbabant intelligi voluit, quibus ferendis, immo etjam superandis, cum pares se demonstrarent Apostoli, Christi Domini Sui, ut *viventis & potentis*, vestigia circumferebant, & aliorum oculis ostentabant, hinc v. 11. putavit sermonem esse de morte ipsa, quam ut Dominus olim pro suis, sic ipsi ob Christi nomen & doctrinam subituri erant, atque ita in *gloriosam* cum Domino *vitam* transferendi. Itaque v. 10. de vita Christi ipsius & virtute in Apostolis conspicua, versu vero 11. de vita æterna post resurrectionem certissime cum Christo, tanquam auctore ejus & datore, obtinenda, sermonem esse existimavit. Ita vero ut sentiret exinde se commotum fatetur, quod v. 10 το σωμα commemoratur, variis scilicet calamitatibus obnoxium & per se fragile, nec ad impetus vel sustinendos vel depellendos aptum; quemadmodum v. 11. σωξ θνητη corpus indicat tum mortale tum morti traditum, atque adeo immortalitati propius factum. Duplicem itaque spem conjungere innuit Apostolum: alteram cujus fructum ex vita Christi in calamitatibus suis quotidie capiant, nempe opem divinam; alteram coelestis gloriæ quam post hanc vitam in se implendam esse certissime augurabantur. Porro inquit, *nisi manifestatio vitæ JESU* v. 11. hoc sensu accipiat, non video, quæ ratio reddi possit, cur Paulus v. 14 seqq. tractationem de futura mortuorum excitatione per Christum, eamque sequente beatitate, adgrediatur. Causa vero hæc in promptu est, si *gloriosam vitam*, quam Christus suis impertietur, antea commemoratam credamus. Illam excitationem corporum antecedere necesse est, si εν τη θνητη σαρκι vita, & cum ea conjuncta immortalitas, manifestari debet.

Αφθαρτω μόνω πάντοτε δοξα θω.